

Nagypál István nevéhez, mint Debrecenben a bioszervetlen kémiai. Ő Szegeden is inkább a maga, nagyobbrészt elméleti problémáival foglalkozott. Most a termodinamikát igyekezett új alapokra helyezni a válaszreakciók elméleti részleteinek kidolgozásával. Az iskolateremtés fenti módja Szegeden sem hozott elismerést számára. Itthon, de a világ sok kutatóhelyén is inkább az egy professzor/sok beosztott kutató dívik, akik a főnök elképzeléseinek dolgoznak. Természetesen a beosztottaknak is lehetnek ötleteik, sőt kell, hogy legyenek, de azoknak a professzor irányvonalát kell szolgálniuk. A Nagypál-féle modell nem fért bele a tudomány-szervezés hazai gondolatvilágába. Nem vagyunk olyan gazdagok, hogy így szétforgácsoljuk a kutatási potenciálunkat – mondták. Lehet. De hogy hatékony a tehetségek felszínre hozásában, az biztosnak látszik. Büszke volt rá, hogy a hazai tudományos életben az egyike azoknak, akiknek a tanítványai közül a legtöbben érték el a legmagasabb tudományos fokozatot. Ez tény.

A sors úgy hozta, hogy 1996-ban én is Szegedre kerültem. Egyetemi tanárként elnyertem a Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszék vezetői posztját. Nagypál, akkor már „rég” szegediként sokat segített abban, hogy eligazodjam a szegedi kémikus-professzorok hierarchiájában. Egy-egy, a kémia jövője szempontjából fontosnak vélt ügy sikerre vitelében ez alapvető fontosságúnak bizonyult. Jó volt tudni őt társként és később még néhány más professzortárs gondolati összehangolódását a szegedi kémia ügyeiben. Nagypáli 56 éves korában átadta a tanszék vezetését fiatalabb kollegájának. Szerintem várható volt még egy ciklust, de természetesen tiszteletben tartottam döntését. Talán ezzel kezdődött tudatos visszavonulása a közélettől. Az Intézet átszervezésekor nem értett egyet a Fizikai Kémiai Tanszék, a Kolloid-kémiai Tanszék és a Szilárdtestkémiai Tanszék összeolvasztásával. Egyet nem értését azzal fejezte ki, hogy kérte nyugdíjazását. Ezzel kapcsolata az Egyetemmel, majd később sajnos a Tanszékkel is fokozatosan lazult. Bár a szobája megmaradt a Tanszéken, egyre ritkábban láttuk az egyetem környékén. Az akkor még nem szokásos home office-ban dolgozott.

Nagypál István korunk embere volt. Volt szilárd meggyőződése, ami mellett a végtelenségig kitartott, makacs volt. Nyilván voltak hibái. Amiben mélyen hitt, a tudás primátusa. Nem az intézményekben hitt, hanem az alkotó emberekben.

Hadd álljon itt befejezésül egy rövid történet, amely kicsit szarkasztikus humorára is jellemző: Egy fiatal kolléga sikeres előadást tartott az Akadémián. Az előadás utáni gratulációt Nagypáli azzal fejezte be: „Tudod, barátom, az Akadémián nem illik olyan előadást tartani, amelynek én minden mondatát az elejétől a végéig megértem.”

Sok munkatárs, tanítvány, tisztelő, jó barát szomorú szívvel búcsúzik Nagypál Istvántól. Nyugodj békében, Nagypáli. Emléked megőrizzuk!

Kiss Tamás

• • • • •

Fülöp Ferenc (1952–2021)

2021. július 17-én hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt Fülöp Ferenc professzor, kedves jó barátunk, kollégánk, sokak tanítómestere.

Fülöp Ferenc 1952. február 23 született Szankon, Bács-Kiskun megyében. Kiskunfélegyházán, a Petőfi Sándor Gimnáziumban, biológia-kémia tagozaton érettségizett 1970-ben. 1975-ben a József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karának vegyész szakán szerzett diplomát. Először a Chinoin Gyógyszergyár doktoranduszaként a József Attila Tudományegyetem Szerves

Kémiai Tanszékén, majd a SZOTE Gyógyszerkémiai Intézet tanársegédjeként dolgozott. Oktatói-kutatói pályája hamar felfelé ívelt, 1990-től docens, 1991-től egyetemi tanár. Közben 1983-tól a kémiai tudomány kandidátusa, 1990-től a kémiai tudomány doktora fokozatot nyerte el. 1998-tól 2017-ig a Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerkémiai Intézetének vezetője. 2005–2006-ban az SZTE Szerves Kémiai Tanszék mb. vezetője. 2006-tól két cikluson át az SZTE Gyógyszerésztudományi Karának dékánja. Kutatási területe a szerves kémia, ezen belül a telített heterociklusok szintézise és konformációvizsgálata, gyűrű-lánc tautoméria-vizsgálatok, a ciklusos béta-aminosavak szintézise, az önszerveződő béta-peptidek szerkezete, alkalmazásai, enzimkatalizálta kinetikus és dinamikus rezolválások, enantioszelektív szintézisek és a felfedező gyógyszerkutatás.

Fülöp Ferenc kiemelkedő iskolateremtő, a legeredményesebb magyar szerves kémikusok között tarthatjuk számon. Mindezt ezer körüli közlemény, tízezer feletti idegen hivatkozás, 54-es Hirsch-index is jelzi. Számos díjat, kitüntetést kapott. A teljesség igénye nélkül néhány: MTA Zemlén Géza-díj (1983), Gábor Dénes-díj (2002), Than Károly-emlékérem (2004), Ipolyi Arnold-díj (2004), Bruckner Győző-díj (2006), Hevesy György-díj (2009), a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje (2012), Széchenyi-díj (2013), Príma-díj (2019). De nem csak hazai díjakat kapott, nemzetközileg is elismert volt, így megkapta a Khwarizmi-díjat (2009) és a ChemPubSoc Europe Fellows 2016/2017 elismerést is. A szintetikus szerves kémia és a gyógyszerkutatás terén kifejtett munkássága elismerésül 2007-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. 2013-tól a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, 2017-től a Kémiai Osztály elnöke volt. 2014 és 2020 között két periódusban az MTA Szegedi Akadémiai Bizottság elnöki funkcióját is betöltötte. *Tudományos és egyetemi közéleti tevékenysége* mellett számos jelentős külföldi együttműködés részese és szervezője volt. 2021-ben az MTA SZAB Pro Scientia Életműdíjjal tüntették ki. Sok tanítványa lett sikeres vezető kutató, egyetemi tanár, tanszékvezető.

Fülöp Ferenc nemcsak kiemelkedő tudós, hanem jó barát, életvidám ember is volt. Kezdeményezője volt SZAB és az Egyetem borversenyének, szeretett gombát szedni, kertészkedni, és főzni is. Sok mindenhez értett. Fülöp Ferencsel nemcsak kiváló kutató, oktató távozott, hanem jó barátunk, kollégánk, kiemelkedő műveltségű embertársunk. Távozása hatalmas veszteség nemcsak a szegedi kémikus társadalom számára, de az egész Egyetemnek és az egész magyar tudománynak is. Hiányozni fog mindnyájunknak.

Emlékét szeretettel és tisztelettel megőrizzuk, nyugodjék békében.

Tóth Gábor